AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

157/25. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2025. december 18.

A Bíróság C-448/23. sz. ügyben hozott ítélete | Bizottság kontra Lengyelország (A Bíróság ítélkezési gyakorlatának *ultra vires* szempontú felülvizsgálata – Az uniós jog elsőbbsége)

Jogállamiság: a lengyel alkotmánybíróság több alapvető uniós jogelvet is megsértett, amikor figyelmen kívül hagyta a Bíróság ítélkezési gyakorlatát

A Bíróság továbbá megállapítja, hogy a lengyel alkotmánybíróság nem minősül független és pártatlan bíróságnak azon súlyos szabálytalanságok miatt, amelyek három bírájának és az elnökének kinevezésével kapcsolatban merültek fel

Két ítéletében a lengyel alkotmánybíróság kimondta, hogy a Szerződések bizonyos rendelkezései – ahogyan azokat a Bíróság értelmezte – ellentétesek a nemzeti alkotmánnyal, a Bíróságnak a hatékony bírói jogvédelemhez való jogra[1] vonatkozó ítélkezési gyakorlatát pedig kifejezetten akként minősítette, hogy az túllépi a Bíróságra ruházott hatásköröket (*ultra vires*). Az Európai Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy ezek az ítéletek az uniós jog több alapvető elvét – így többek között az uniós jog elsőbbségét – is sértik, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított Lengyelország ellen a Bíróság előtt. A Bíróság helyt ad e keresetnek, és megállapítja, hogy Lengyelország nem tett eleget kötelezettségeinek, mivel a lengyel alkotmánybíróság megsértette a hatékony bírói jogvédelemhez való jog elvét, továbbá figyelmen kívül hagyta az uniós jog elsőbbségét, autonómiáját, tényleges érvényesülését és egységes alkalmazását, valamint a Bíróság határozatainak kötelező erejét. A Bíróság abban a részében is helyt ad a Bizottság keresetének, amelyben az a lengyel alkotmánybíróság három bírájának és az elnökének kinevezését érintő súlyos szabálytalanságokra vonatkozott, amelyek megkérdőjelezik, hogy ezen alkotmánybíróság az uniós jog értelmében vett, törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság lenne.

A lengyel alkotmánybíróság 2021. július 14-én és október 7-én hozott két ítéletében megállapította, hogy a Szerződések bizonyos rendelkezései – ahogyan azokat a Bíróság értelmezte – összeegyeztethetetlenek a nemzeti alkotmánnyal. Ezeket az ítéleteket a Bíróságnak a lengyel igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó ítélkezési gyakorlata kontextusában hozták.

E két ítélet lényegében kizárja a Bíróság által a nemzeti bíróságok számára elismert azon hatáskört, hogy felülvizsgálják a bírák kinevezésére irányuló eljárások – ideértve a lengyel nemzeti igazságszolgáltatási tanács (a továbbiakban: KRS) határozatait is – jogszerűségét, továbbá hogy állást foglaljanak ezen eljárások hiányosságai tárgyában.[2] Ezenfelül elutasítják a Bíróság által a lengyel bíróságok szervezetével és hatáskörével, valamint az e bíróságok előtti eljárással kapcsolatban elrendelt ideiglenes intézkedéseket.[3]

Az Európai Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy a lengyel alkotmánybíróság ítéletei sértik a hatékony bírói jogvédelem elvét, továbbá az uniós jog autonómiájának, elsőbbségének, tényleges érvényesülésének és egységes alkalmazásának elveit, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlata kötelező erejének elvét,[4] kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított Lengyelország ellen a Bíróság előtt.

Keresetében a Bizottság a lengyel alkotmánybíróság három bírájának[5] és az elnökének[6] kinevezésével kapcsolatos szabálytalanságokat is sérelmez. Azt állítja, hogy ezen alkotmánybíróság nem minősül törvény által megelőzően

létrehozott független és pártatlan bíróságnak.

Ítéletében **a Bíróság teljes egészében helyt ad a Bizottság keresetének, és megállapítja Lengyelország kötelezettségszegéseit.**

A Bíróság kiemeli, hogy a lengyel alkotmánybíróság által 2021. október 7-én hozott ítélet ellentétes a hatékony bírói jogvédelem elvével, mivel a Bíróság ítélkezési gyakorlatát figyelmen kívül hagyva kizárja a nemzeti bíróságok azon hatáskörét, hogy felülvizsgálják a bírák kinevezési eljárásainak – ideértve a KRS-nek a kinevezendő jelöltekre javaslatot tevő határozatait is – jogszerűségét, továbbá hogy állást foglaljanak ezen eljárások hiányosságai tárgyában. Hasonlóképpen, 2021. július 14-i ítéletében a lengyel alkotmánybíróság megsértette ezt az elvet, amikor nem volt hajlandó elismerni a Bíróság által a lengyel bíróságok szervezetével és hatáskörével, valamint az e bíróságok előtti eljárással kapcsolatban elrendelt ideiglenes intézkedések kötelező erejét.

A vitatott ítéletek az Unió jogrendjének alapvető jellemzőit is megkérdőjelezik, mivel elutasítják az uniós jog autonómiájának, elsőbbségének, tényleges érvényesülésének és egységes alkalmazásának elveit, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlata kötelező erejének elvét, amikor megakadályozzák a lengyel állami hatóságokat az Unió elsődleges jogi normáinak alkalmazásában.

A Bíróság emlékeztet arra, hogy **Lengyelország nem hivatkozhat alkotmányos identitására** annak érdekében, hogy kivonja magát az EUSZ 2. cikkben megfogalmazott olyan közös értékek tiszteletben tartása alól, mint például a jogállamiság, a hatékony bírói jogvédelem és a bírói függetlenség. Ezek az értékek ugyanis magát az identitását alapozzák meg az Uniónak, amelyhez Lengyelország szabadon csatlakozott. **A csatlakozást követően ezek az értékek jogilag kötelező erejű kötelezettségekben konkretizálódnak, amelyek alól a tagállamok nem mentesíthetik magukat.**

Ezenkívül **a nemzeti bíróságok nem határozhatják meg egyoldalúan az Uniónak biztosított hatáskörök terjedelmét és korlátait.** E kérdések szükségszerűen az uniós jog értelmezését vonják maguk után, és a Szerződésekkel létrehozott uniós igazságszolgáltatási rendszerben kizárólag az uniós bíróságok hatáskörébe tartoznak. Különösen, az uniós jogrend autonómiájával és tényleges érvényesülésével ellentétes az, ha bármiféle külső ellenőrzést gyakorolnak a Bíróság azon határozatai felett, amelyeket az uniós jog végérvényes és kötelező erejű értelmezésével, valamint az uniós jogi aktusok jogszerűségének felülvizsgálatával kapcsolatos kizárólagos hatáskörében hoz. Ha a nemzeti bíróságok részéről adott esetben kétségek merülnek fel az uniós hatáskörök terjedelmével vagy valamely uniós jogi aktus érvényességével kapcsolatban amiatt, hogy az túllép az Unió hatásköreinek keretein, vagy akár amiatt, hogy az figyelmen kívül hagyja az Unióval szembeni, a tagállamok nemzeti identitásának tiszteletben tartására vonatkozó követelményt,[7] akkor az ilyen kétségek csak a Bírósággal előzetes döntéshozatali eljárás útján folytatott párbeszéd keretében oszlathatók el. Ez akkor is így van, ha ezek a kétségek az Unió jogának a Bíróság általi értelmezésére vonatkoznak.

Végül a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a lengyel alkotmánybíróság három bírájának 2015. decemberi és az elnökének 2016. decemberi kinevezése a lengyelországi kinevezési eljárásokra vonatkozó alapvető szabályok megsértésével történt. Ennek következtében **a lengyel alkotmánybíróság nem felel meg az uniós jog értelmében vett, törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság követelményeinek.**

EMLÉKEZTETŐ: Az uniós jogból eredő kötelezettségeit nem teljesítő tagállam ellen irányuló kötelezettségszegési eljárást a Bizottság vagy más tagállam indíthatja meg. Ha a Bíróság megállapítja a kötelezettségszegést, az érintett tagállamnak a lehető leghamarabb teljesítenie kell az ítéletben foglaltakat.
Amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tagállam nem teljesítette az ítéletben foglaltakat, újabb, pénzügyi szankciók kiszabására irányuló keresetet indíthat. Mindazonáltal, amennyiben a tagállam nem tett eleget a valamely irányelv átültetésére elfogadott intézkedései Bizottságnak történő bejelentésére vonatkozó kötelezettségének, a Bíróság a Bizottság indítványa alapján már az első ítéletben szankciókat alkalmazhat.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet teljes szövege és adott esetben az összefoglalása megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Szabó Mónika ✆ (+352) 4303 3047

Az ítélet kihirdetésekor készített képfelvételek elérhetők: „Europe by Satellite” ✆ (+32) 2 2964106

Kövesse a híreket!

[1] Amelyet az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése biztosít.

[2] A Bíróság 2021. március 2-i A. B. és társai (A legfelsőbb bíróság bíráinak kinevezése – Jogorvoslat) ítélete, C-824/18 (lásd a 31/21. sz. sajtóközleményt) és 2021. október 6-i W.Ż. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélete, C-487/19 (lásd a 173/21. sz. sajtóközleményt).

[3] A Bíróság 2020. április 8-i Bizottság kontra Lengyelország (Bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer) végzése, C-791/19 R (lásd a 47/20. sz. sajtóközleményt), arra kötelezte Lengyelországot, hogy függessze fel azoknak a rendelkezéseknek az alkalmazását, amelyek a legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa számára hatáskört biztosítanak a bírákkal kapcsolatos fegyelmi ügyek elbírálására. Ez az intézkedés a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megóvását célozta, tekintettel arra, hogy a fegyelmi tanács függetlensége és pártatlansága megkérdőjeleződött.

[4] Lásd a Bizottság sajtóközleményét.

[5] 2015 decemberében a lengyel törvényhozás alsóházának nyolcadik ülésszaka megválasztott három személyt olyan bírák helyére, akiknek a megbízatása lejárt, miközben a hetedik ülésszak már 2015 októberében megválasztott három másik bírót ugyanezekre a tisztségekre. A lengyel alkotmánybíróság a 2015. december 3-i és 9-i ítéleteiben megállapította, hogy a három bírónak a nyolcadik parlamenti ülésszak során történő megválasztása alkotmányellenes volt. A 2015 decemberében megválasztott három személy azonban letette az esküt a lengyel elnök előtt, és felhatalmazást kapott a bírói tisztség betöltésére, miközben a 2015 októberében megválasztott bírák nem tudtak hivatalba lépni.

[6] Az e tisztségre pályázó személyek kiválasztása céljából tartandó általános értekezletet ugyanazon a napon hívták össze, mint amelyen azt meg kellett tartani, és azon az alkotmánybíróság nem minden bírája vett részt (egy bíró nem jelent meg). A jelen lévő tizennégy bíró közül nyolc megtagadta a szavazásban való részvételt, kérve az ülés oly módon történő elhalasztását, hogy azon a tizenötödik bíró is jelen lehessen. Az elnöki tisztségre pályázó személyt, akit később a lengyel elnök ki is nevezett, öt szavazattal választották meg, köztük azon három bíró szavazataival, akiknek már a kinevezését is vitatták. Márpedig a bírák többsége által nem támogatott jelöltek állítását ellentétesnek ítélték a lengyel alkotmánnyal.

[7] Az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése alapján.